

Η «κατά φύσιν» εν Χριστώ ζωή, ως τρόπος ψυχοσωματικής αρμονίας

/ Γνώμες

Το Απολυτίκιο της Αναστάσεως, «Χριστός Ανέστη εκ νεκρών, θανάτω θάνατον πατήσας και τοις εν τοις μνήμασι ζώνη χαρισάμενος», βεβαιώνει ότι ο Χριστός αναστήθηκε εκ του μνημείου, όπου είχε ενταφιαστεί και, κατά συνέπεια, θα αναστηθούν και οι άνθρωποι -οι εν τοις μνήμασι- ψυχή τε και σώματι.

- Του Ηρακλή Ρεράκη (Καθηγητής Παιδαγωγικής-Χριστιανικής Παιδαγωγικής Α.Π.Θ.)

Η Θεότητα του Χριστού, υπήρχε απόλυτα ενωμένη με το σώμα και την ψυχή του Ιησού και πριν και κατά και μετά τον θάνατο του Χριστού και γι' αυτό πάτησε τον Άδη και τον θάνατο και αναστήθηκε, αφού, ως Θεός που ήταν, δεν μπορούσαν, να Τον κρατήσουν στο Βασίλειό τους.

Επειδή κάποιος δεν έχει συνειδητοποιήσει την ενότητα, τη λειτουργία και την αρμονία σώματος και ψυχής στην ανθρώπινη ύπαρξη, θα δώσουμε, συνοπτικά, μια

ορθόδοξη θεολογική εικόνα της.

Ο άνθρωπος, ως ψυχοσωματική ενότητα, αποτελεί δημιούργημα του Θεού, καλό και αγαθό. Το κακό αποτελεί μια παρά φύσιν κατάσταση, που εισέρχεται στη ζωή του ανθρώπου, λόγω έλλειψης του καλού και αγαθού, όταν, δηλαδή, ο άνθρωπος επιλέγει να δίδει ύπαρξη στο κακό, λόγω των κακών του λογισμών, αποφάσεων και πράξεων.

Οι κακοί λογισμοί έρχονται από την παρά φύση μη αρμονική λειτουργία του ανθρώπινου λογισμικού, από μια συνέργεια, δηλαδή, ψυχής τε και σώματος με τον κακόβουλο διάβολο.

Γι' αυτό ο Χριστός, όταν θεράπευε ασθενείς, θεράπευε και το σώμα και την ψυχή, προτρέποντας τους θεραπευμένους να μην αμαρτάνουν πλέον.

Εξ' αιτίας της συνέργειας ψυχής και σώματος με τον πονηρό και της ανυπακοής επήλθε η πτώση και έξωση από τον Παράδεισο και η είσοδος του θανάτου στη ζωή των ανθρώπων.

Η αμαρτία είναι κάκωση ψυχής και σώματος, γι' αυτό και η δια του Χριστού ανακαίνιση και λύτρωση αφορά στη θεραπεία τόσο της ψυχής όσο και του σώματος.

Το σώμα, συνεπώς, δεν ενεργεί μονομερώς, αλλά υποκύπτει στα ανθρώπινα πάθη μαζί με την ψυχή. Αιτία των παθών είναι το ψυχοσωματικό σαρκικό φρόνημα.

Ο Χριστός, ως Θεός, με τη σάρκωσή του, προσέλαβε ακέραιη την ανθρώπινη φύση, το σώμα και την ψυχή και λειτούργησε, αρμονικά, με αυτά τα δύο στοιχεία, σε σημείο ώστε να είναι Τέλειος Άνθρωπος, δείχνοντας και υπενθυμίζοντας, ως Νέος Αδάμ, στον άνθρωπο, τον ένθεο τρόπο λειτουργίας της ανθρώπινης φύσεως.

Στο πλαίσιο αυτό, δίνει στον άνθρωπο μια προοπτική ελευθερίας, για να είναι σε θέση να αφήνει την οντότητά του ανοικτή στην απεραντοσύνη του Μυστηρίου της εν Χριστώ σωτηρίας, να επανασυνδέει στην ύπαρξή του, αρμονικά και θεϊκά, το ορατό με το άορατο, το υλικό με το πνευματικό και να νικά, με πίστη και ελπίδα, τα εμπόδια και τις δοκιμασίες που υφίσταται, συσταυρούμενος με τον Χριστό.

Στην εποχή μας κάποιοι πολεμούν την ψυχή, ενώ άλλοι πολεμούν το σώμα, ακολουθώντας, έτσι, μανιχαϊκές ή υλιστικές ιδέες, που καταλήγουν σε εχθρική στάση απέναντι είτε στο σώμα, είτε στην ψυχή, είτε στην αρμονική τους λειτουργία.

Στο λάθος της υποτίμησης και περιφρόνησης του σώματος περιπίπτουν και κάποιοι

Χριστιανοί. Γι' αυτό είναι καλό να ενθυμούμεθα ότι στην ορθόδοξη παράδοση, δεν ισχύει η ορφική, πλατωνική και νεοπλατωνική εχθρότητα του ανθρώπου προς το σώμα του.

Οι αρχαίοι Έλληνες, παρά τις εναγώνιες προσπάθειές τους, δεν κατάφεραν να συλλάβουν, πλήρως, την έννοια της αρμονίας ψυχής και σώματος. Ξεκινώντας από την πίστη στην προύπαρξη της ψυχής και τις μετενσαρκώσεις, θεωρούσαν το σώμα μια προσωρινή φυλακή της ψυχής και τη σύνδεσή της μ' αυτό, ως μια πρόσκαιρη και περιστασιακή συνάντηση και γνωριμία, που κάποια στιγμή τελειώνει, με αποτέλεσμα, η μεν ψυχή να ελευθερώνεται από το σώμα και να οδηγείται στον ποθούμενο κόσμο των ιδεών, το δε σώμα να εγκαταλείπεται στη γη, χωρίς μέλλον.

Στην Αγία Γραφή, η ψυχή δημιουργείται από τον Θεό ταυτόχρονα με το σώμα και συνδέεται μ' αυτό, όχι προσωρινά και επιφανειακά, αλλά αιώνια και τόσο στενά, ώστε να αποτελούν, πλέον, μια αδιάλυτη ενότητα.

Κατά τον σωματικό θάνατο του ανθρώπου, μάλιστα, όταν τελείται η Νεκρώσιμη Ακολουθία, τονίζεται ότι, με τον σωματικό θάνατο η ψυχή περνάει στην αθανασία, αλλά χωρίζεται, προσωρινά, «θείω βουλήματι βιαίως» από το σώμα, για να επανενωθεί με την ψυχή, από τον Χριστό, κατά την κλήση όλων των ανθρώπων στην Τελική Κρίση, στην κοινή Ανάσταση και να ζήσει, πλέον, στην αιώνια ζωή ή στον αιώνιο θάνατο, ως ψυχοσωματική ενότητα, σε μια «καινή» πνευματική μορφή, όπως ήταν το αναστημένο σώμα του Ιησού Χριστού.

Στον Χριστιανισμό, επομένως, ο διά του θανάτου χωρισμός σώματος και ψυχής, θεωρείται προσωρινό γεγονός, ρήξη και διάσπαση της ανθρώπινης ενότητας, που θα ισχύσει έως την Κοινή Ανάσταση.

Η Ορθόδοξη Εκκλησία, αποδέχεται την κατά χάριν αθανασία του όλου ανθρώπου, όχι μόνον ως διδασκαλία αλλά και ως εμπειρία, που έχει βεβαιωθεί από το ενιαίο αναστημένο σώμα του Αναστάντα και αναληφθέντα στους ουρανούς Ιησού Χριστού.

Κάποια διαφορετικότητα, ως προς την ερμηνεία, που υπάρχει στους Πατέρες της Εκκλησίας, όσον αφορά την μεταξύ ψυχής και σώματος σχέση, εκφράζεται ως διάσταση, όχι ανάμεσα στην ψυχή και στο σώμα, αλλά ανάμεσα σε αυτό που είναι ο άνθρωπος, όταν ζει «κατά φύσιν» και σε αυτό που καταντά, όταν ζει «παρά φύσιν».

Είναι πράγματι χαρακτηριστικό ότι ο Άγιος Ιωάννης της Κλίμακος ομιλεί, όχι μόνο για την καρδιακή προσευχή αλλά και για τη σωματική, τονίζοντας την ενότητα ψυχής και σώματος. Μιλάει, ακόμη, για «ησυχία ψυχής» αλλά και για «ησυχία του σώματος και των αισθήσεων», για ένσαρκη τελείωση πνευμάτων και σωμάτων

καθώς και για την απάθεια, δηλαδή, τη νίκη κατά των κακών παθών και έξεων του σώματος και της ψυχής και τη μεταστροφή τους σε αγαθά και ένθεα πάθη (αρετές).

Επίσης σημαντική είναι και η μαρτυρία του Αγίου Ισαάκ του Σύρου, ο οποίος θεωρεί τα πάθη, ως μια «παρά φύσιν» κατάσταση της ψυχής. Διότι η ψυχή, είτε βρίσκεται σε μια διαρκή ένθεη στροφή προς τα άνω και είναι απαθής, είτε βρίσκεται στην εκτός της φυσικής αυτής τάξεως κίνηση, οπότε «τα πάθη εν αυτή ευρίσκονται». Τα πάθη, όμως, αφενός, θεωρούνται αρρώστια της ψυχής, αφετέρου, δώρο του Θεού «προς ωφέλειαν υπάρχον», προκειμένου να δοκιμάζονται δι' αυτών οι Χριστιανοί και να ανεβαίνουν πνευματικά σε ανώτερη κλίμακα.

Θεωρεί, συνεπώς, ο Άγιος Ισαάκ, ότι τα μεν σωματικά πάθη «προς ωφέλειαν και αύξησιν αυτού τέθεινται εν αυτώ, ομοίως δε και τα ψυχικά». Έτσι, όταν το σώμα ακολουθεί τις κακές επιθυμίες της ψυχής και βγει από την φυσική κατάσταση «της ιδίας ευθηνίας», παρεκκλίνει, εξασθενεί και βλάπτεται. Το ίδιο βλάπτεται και η ψυχή, όταν εγκαταλείπει τη φυσική της κατάσταση και ακολουθεί τις σαρκικές επιθυμίες, σύμφωνα με τον θείο Απόστολο, που διδάσκει ότι «το πνεύμα επιθυμεί κατά της σαρκός και η σαρξ κατά του πνεύματος, ταύτα γαρ αλλήλοις αντίκειται».

Αυτή η εσωτερική σύγκρουση δημιουργεί, συνεπώς, τη διάσταση και τον διχασμό στον άνθρωπο και γι' αυτό επέρχεται η διατάραξη της ψυχοσωματικής του ισορροπίας και περνάει, από το «κατά φύσιν» στο «παρά φύσιν», καθώς διαπράττει κινήσεις και έργα, παρά τη θέλησή του, όπως σημειώνει ο Απ. Παύλος: «ου γαρ ό θέλω ποιώ αγαθόν, αλλ' ό ου θέλω κακόν τούτο πράσσω». (Ρωμ.7, 19).

Ο πιστός Ορθόδοξος Χριστιανός, όμως, ακολουθεί υπερβατικά με υπακοή τη διδασκαλία του Χριστού και με τη διαρκή συμμετοχή του στη μυστηριακή και λατρευτική ζωή της Εκκλησίας, ζει σε πλήρη ψυχοσωματική αρμονία και πορεύεται ακωλύτως προς την πνευματική του τελείωση.

Πηγή: pemptousia.gr